

Likvidacija agrarne reforme.

Temelj agrarni reformi v naši državi je bil položen s »Predhodnimi odredbami za pripravo agrarne reforme«, katere je izdal 25. februarja 1919 tedanji minister za socialno politiko g. Vitomir Korač. Te odredbe so bile sprejete in odobrene od celotnega ministrskega sveta. One so bile merodajne za duh in načela, po katerih naj se spremene posestni odnošaji na obdelovalni zemlji onih veleposestev, ki so pripadali bivši avstroogrski monarhiji. Te odredbe so predvidevale, da bo delo na sprovanju agrarne reforme trajalo največ dve leti. Tekom teh dveh let naj bi se izvršila vsa tehnična dela na ugotovitvi objektov, torej vsa zamejčenja in premeri agrarnih zemljišč ter določitev agrarnih interesentov.

Toda mesto končno veljavnega zakona o agrarni reformi je že prihodnje leto 3. septembra 1920 izšel »Zakon o štiriletnem zakupu«. Ta zakon je bil posledica tedanjih političnih razmer in je imel glavni namen držati agrarne interese v strankarski odvisnosti. Tedanje vladajoče politične stranke niso imele več pred očmi agrarno reformo kot eno največjih socialnih in gospodarskih vprašanj, ki naj zamenja stara fevdalna veleposestva s svobodnimi malimi kmeti in kmetijami, ampak so videle pred seboj samo volilce in njihove kroglice. Da bi jih držali čim dalj v odvisnosti, zato se ni smel izglasovati končno veljavni zakon o agrarni reformi, ampak le zakon o štiriletnem zakupu, ki je bil po preteku te dobe zopet podaljšan »bis auf weiteres« z istim namenom in ciljem. Kako ogromno škodo so trpeli vsled tega ne samo agrarni interesi, ampak tudi ostanek veleposestniškega gospodarstva, se vidi iz tega, da je bilo mnogo njih, ki so iz lastnih sredstev žrtvovali na 10 in 100 tisoče samo, da bi bilo že enkrat utrjeno in določeno, kaj in koliko pripada veleposestvu in kaj v agrarni zakup.

V polni negotovosti ali bo prišla dodeljena zakupna zemlja tudi v njegovo last in strah, da že lahko v drugem letu parcelo zgubi, ali se mu zamenja, je nujno privedlo do tega, da interesi niso zemljo tako gnojili, kakor bi bilo treba, da niso izkopavali jarkov, popravljali potov in mostov, kjer je bila potreba. Produkcija je vsled tega ponekod nazadovala in vrednost zemlje padla. To okolnost so pa pograbili z obema rokama agrarni reformi vedno nasprotujoči veleposestniki in dokazali nesmiselnost parcelacije veleposestev, kažoč na gospodarsko propadanje veleposestva samega in na zmanjšano proizvodnjo na oddeljeni zemlji. Dobili so ekonomije in »gospodarske« strokovnjake, ki so hoteli statistično prikazati vso nesrečo agrarne reforme.

Na žalost moramo ugotoviti, da se še sedaj najdejo v Sloveniji odlični kmetijski strokovnjaki, kateri so nasprotniki agrarne reforme ravno iz teh lažnih vzrokov, do katerih so namenoma dovedli deloma veleposestniki največ pa politične stranke, čeprav je prav v vseh državah, kjer se je agrarna reforma smotreno izvršila, dokazano, da donšajo intenzivno obdelane male kmetije 50—100% več nego ekstenzivno obdelana veleposestva. Mnogokrat smo že v tem pogledu citirali za primer in dokaz dansko malo kmetijo in vzorno izvedeno parcelacijo češkoslovaških veleposestev. Malokmetijsko gospodarstvo omenjenih držav služi za vzgled celemu svetu, ne glede na to, da je dobila država na sto in stotisoče zdravih in svobodnih kmetijskih družin.

Kako težka je bila borba za likvidacijo agrarne reforme, nam priča slučaj dalmatinskega agrara. Cel hrvatski narod, organiziran v bivši Hrvatski seljački stranki, je ultimatивно postavil večkrat zahtevo, da se izglasuje zakon

o dalmatinskem agraru. Načrt zakona je bil pripravljen, v zakonodajnem odboru je bil na dnevnem redu, a par radikalskih veleposestnikov iz Dalmacije je doseglo, da je bila na tem zakonu izzvana vladna kriza in zakon pokopan.

Sedanja vlada je sklenila napraviti temu zavlačevanju konec. V svoj delovni program za proračunsko l. 1929/30 je sprejela tudi likvidacijo agrarne reforme. Intenzivno se dela na načrtu tozadavnega zakona. V kmetijskem ministrstvu so se vršile konference zastopnikov agrarnih interesentov, a tudi veleposestniki ne drže križem rok. Ko je bila v Beogradu deputacija Zveze slovenskih agrarnih interesentov, se je že mudil tam in priglasi v avdijenco pri ministru g. dr. Frangeš tudi zastopnik slovenskih veleposestnikov. Vse je na nogah, vse se giblje in dela. Glavno vprašanje se suče okrog višine odškodnine agrarne zemlje in o načinu odplačevanja. Maksimum po izjavah g. ministra ne bo več spremenjen. Novi zakon bo uzakonil sedanje stanje. Spremembe pri subjektih se bodo izvršile le tam, kjer bodo to korporacije, ne posamezniki, predlagale.

O odkupni ceni je bilo tekom let več predlogov in načrtov. Večina njih ima za podlago ocene zemljišč katastrski čisti donos. Tudi osemkratni kronski čisti donos, ki so ga do sedaj plačevali agrarni interesi kot zakupnino, naj bi predstavljal približno sedanji čisti katastrski donos v dinarski vrednosti. Eden od predlogov se je glasil, da se stari kronski čisti donos pomnoži s 160 in dobljena vsota preimenovana v dinarje naj predstavlja odkupno ceno agrarnih zemljišč. Drugi predlog je bil, da se sedanji na novo preračunani katastrski čisti donos kapitalizira s 5% in dobljena vsota smatra kot odkupno ceno. To pa ne bi bilo pravično, ker tako poceni danes nikjer ne dobimo denarja. Ako vzamemo praktičen primer za drugi slučaj, dobimo sledečo višino odkupne cene, oziroma vrednost zemljišča.

Če vzamemo, da znaša novoproročunani katastrski čisti donos za 1 ha njive ali travnika 300 Din, dobimo vrednost zemljišča, ako kapitaliziramo čisti donos s 5%, oziroma, ako pomnožimo 300 Din z 20, kar zneso 6000 dinarjev.

Cena 1 ha bi znašala v tem slučaju 6000 dinarjev. Ker pa danes denarja po 5% nikjer ne dobimo, je mnogo pravilnejše ocenjena vrednost zemljišča, če kapitaliziramo čisti katastrski donos z 8%. V tem slučaju znaša vrednost 1 ha zemljišča 3750 Din.

Na katero stališče se bo postavila seda-

nja vlada nam še ni točno znano. Vemo le toliko, da hoče tudi sedanji minister za kmetijstvo g. dr. Frangeš prevzeti za podlago ocenjevanja zemljišč novo izračunani katastrski čisti donos. Vprašanje ostane sedaj v tem, s kakim procentom bo čisti donos kapitaliziran, oziroma s katerim številom se bo pomnožil. Po našem mnenju bi smel znašati količnik največ 12,5, kar predstavlja 8% kapitalizacijo.

Število veleposestev pod agrarno reformo.

Vseh veleposestev, ki spadajo pod agrarno reformo, je v naši državi 843. Celokupna površina teh veleposestev znaša 2 milijona 209.356 oralov. Od tega odpade na poljedelsko zemljo 839.416 oralov, na pašnike 274.724 oralov in na gozdove 928.167 oralov. Od veleposestev je oddeljeno vsega skupaj 552.293 oralov agrarne zemlje, katera je podeljena na 208.399 agrarnih interesentov.

Sestanek agrarnih interesentov za občine Dob, Brezovico in Krtno se je vršil v nedeljo 5. t. m. pri Iv. Deteli v Dobu. Polnoštevilno zbranim interesentom je poročal geometer Milan Mravlje o uspehih deputacije Zveze slovenskih agrarnih interesentov, ki se je mudila v Beogradu od 23. do 26. aprila. Po njegovem poročilu se je obširno razvila debata o stanju agrarne reforme v vseh treh občinah, iz katerih so agrarni interesi prišli na sestanek. Ugotovilo se je, da je za veleposestvo Pogačnik že dve leti pravomočen odlok, s katerim so končoveljavno utrjeni objekti in subjekti (interesi), toda kljub temu v naravi še ni izveden. Soglasno je bilo sklenjeno, da bodo interesi takoj vzeli privatnega inženjerja, ki bo odlok v naravi izvedel in predpisano površino zemljišča pravim interesentom odmeril. Ker bo to delo dovršeno že tekom leta, bodo pravi interesi prišli v posest zemlje že s 1. oktobrom t. l. to je koncem gospodarskega leta.

Vsem agrarnim interesentom. Z ozirom nato, da ne bodo mogli okrožni agrarni uradi izvršiti definitivno utrditev objektov (zemljišč), vsled pomanjkanja tehničnega osebja, ki naj služi kot podlaga, da pridejo interesi v last dodeljene površine agrarne zemlje, priporočamo vsem prizadetim članom Zveze, da vzamejo za omenjena tehnična dela civilnega inženjerja. Stroški v tem slučaju znašajo do 2 dinarja na en ar. Pripominjamo, da morajo agrarni interesi tudi državnega geometra sami plačati. Vse informacije glede tega daje »Zveze slovenskih agrarnih interesentov«, Ljubljana, Kolodvorska 7.

Kongres [češke kmetijske stranke.

Ta teden se vrši v Pragi kongres češkoslovaške kmečke (agrarne) stranke. Češka kmečka organizacija je dandanes največja in najmočnejša kmečka organizacija sploh in zato bo imel ta kongres, na katerega bo prišlo okoli 1500 zastopnikov čeških kmečkih organizacij, velik političen pomen za češkoslovaško republiko, za vse kmečke stranke v drugih državah pa bo od velike moralne koristi.

Veliki manifestacijski kongres češke kmečke stranke se je vršil lansko leto, tudi maja meseca. Takrat je prišlo v Prago okoli 200 tisoč čeških kmetov. Lanski kongres je pokazal vsemu svetu, kakšna sila so organizirani kmetje na Češkem, kjer se proti kmetom ali pa brez kmetov sploh ne da več vla-

dati. Lanski kongres je bil prirejen na čast voditelja čeških kmetov Antoninu Švehli, letošnji sestanek pa bo dokazal, da je ostala stranka kljub težki bolezni svojega voditelja sama sebi zvesta in da je svojo moč še utrdila.

Češka kmečka stranka je dandanes steber vse češke politike. Kakor žele kmetje povsod mir in red, tako je tudi češka kmečka stranka najmočnejša opora miru in reda v češki državi. Je torej v najlepšem pomenu besede državotvorna. Kot državotvorna stranka, ki predstavlja najmočnejši element češkega naroda sploh, je seveda tudi vedno zastopana v vladi, ker nihče ni tako zainteresiran na tem, kako se vodi državna politika, kakor ravno kmet. Češki kmetje se zavedajo

dandanes, da morajo pri zakonodaji soodločevati, če hočejo imeti take postave, ki so njim v korist.

Velikanska organizacija, ki so si jo ustvarili češki kmetje, je dandanes vzor vsem kmečkim organizacijam po vsem svetu.

O pomenu kongresa češke kmečke stranke se je izjavil glavni tajnik stranke g. Rudolf Beran tako-le:

«Mesec maj je postal tradicionalni mesec, ko češko in zdaj tudi slovaško kmečko ljudstvo prihaja v Prago, da črpa novih sil, nove pobude, da pokaže svojo moč in da izjavi soglasje z vodstvom stranke. Letos se sestanejo v Pragi zastopniki milijonov češko-slovaških zemljedelcev, ne samo da manifestirajo svojo vdanost državi, marveč je letošnji kongres namenjen izključno zadevam stranke. Preko 1500 zastopnikov stranke se bo letos prepričalo o sili in moči stranke ter dobilo pregled o vsakdanjih vprašanjih in o smernicah strankine politike. Vodstvo bo vtilo vsem organizacijam enotno trdno voljo in gotovost za vse možne slučaje in jako zaupanje v stranko, ki naj preveva vse prišaste, od voditelja do zadnjega člana stranke. Težišče kongresa bo v gospodarskih vprašanjih, kongres sam pa bo imel značaj revije milijonov bojevnih vrst, ki bodo dobili navodila za nadaljnjo delo.

Iz Prage morajo predstavniki naše stranke ponesti pregled položaja. Z zborovanja ne pojdejo kot razcepljeni obupanci. Atmosfera, ki bo po kongresu prevzela čl. zemljedelsko ljudstvo in meščanstvo, bo jasna in svetla atmosfera zaupanja ter spoštovanja do države in naroda. Za razdor, nemir, dezorijentacijo in osebno gonjo čl. kmet nima niti časa niti volje. V ostalem so to stvari, pred katerimi nas je naš vodja švehla najbolj svaril in ki so ga najbolj bolele. Kongres je posvečen samo stranki in njegov pomen za češkoslovaško notranjo politiko je lahko le v tem, da bo ojačil položaj stranke in jo notranje še bolj ustalil, nego je bilo pred kongresom.»

Lansko leto so se udeležili velikega kongresa češke kmečke stranke tudi Slovenci in Hrvati. Letos tam ne bodo zastopani. Na vsak način pa bomo potek kongresa pazljivo zasledovali tudi letos in bomo o njem kolikor mogoče izčrpno poročali.

Nova šolska postava.

Pretekli teden smo brali v časopisih, da izdelujejo v ministrstvu za prosveto nove šolske postave. Ker zaenkrat postave še nimamo, ampak samo načrt, kakšna naj bi bila, smatramo za svojo dolžnost, da že sedaj opozorimo na nekatere stvari, ki po našem mnenju ne bodo dobro učinkovale, ako se res uzakonijo.

Prvo, kar po našem mnenju ne bo dobro, je namen, da se vse ljudsko šolstvo v celi državi izenači do podrobnosti. To pojde težko, jako težko. Treba je samo pomisliti, kakšne silne razlike vladajo med prebivalstvom v celi državi! Te razlike so tukaj, one obstoje, in ker obstoje, je treba z njimi tudi računati. Na take obstoječe razlike se ozira šolska zakonodaja po vsem svetu in gotovo ne na škodo, ampak samo na korist šole. Pametni vzgojitelji otrok vedo, da niti dva otroka v eni in isti rodbini nista enaka in da je treba vsakega vzgajati po svoje. Tudi naše matere in očetje to vedo. Še manj pa bo seveda mogoče otroke po celi državi vzgajati in učiti po istem kopitu.

Po našem mnenju bi bilo čisto dovolj, če bi državna šolska uprava določila le to, da morajo vsi otroci obiskovati šolo, kjer naj se nauče brati, pisati in računati. To morajo znati vsi. Vse drugo pa naj bi bilo prepuščeno krajevnim razmeram.

Tedenski koledar.

- 12. maja, nedelja: Pankracij.
- 13. maja, ponedeljek: Servacij.
- 14. maja, torek: Bonifacij.
- 15. maja, sreda: Zofija.
- 16. maja, četrtek: Janez N.
- 17. maja, petek: Paškal.
- 18. maja, sobota: Venancij.

Sejmi.

- 12. maja: Koprivnik, Zagorje, Velika Loka, Lemberg, Teharje, Planina Štaj., Slov. Gradec.
- 13. maja: Poljčane, Gradac, Rajhenburg, Olimlje, Velenje.
- 14. maja: Rakičan Prekm., Kamnik.
- 15. maja: Artiče.
- 16. maja: Lukove, Studenec pri Krškem, Moravče, Koč. Reka, Srednja vas, Krka, Gor. Sušica, Soseska, Cmurek, Vojnik, Pilštanj, Turnišče.
- 18. maja: Podsreda, Tržič.

Valute.

Dati moramo za:

	Din
1 nem. marko	13-48
1 švic. frank	10-95
1 avstr. šiling	7-98
1 angl. funt	276-10
1 amer. dolar	56-77
1 franc. frank	2-22
1 čsl. krono	1-68
1 ital. liro	2-98

„Moj mož
sme kaditi,“

pravi mlada gospa Mica. „Ne škodi, če so zastori malo zakajeni, ko se pa lahko takoj operejo. Ne mučim se s pranjem, ker vse to opravi RADION čisto sam.“

Varuje perilo!

Pri tej priliki smatramo za potrebno naglasiti znova našo željo po kmečki šoli in po državljanski vzgoji že v ljudski šoli.

Dežela je nekaj drugega kot mesta. Kmečki otroci živijo v drugačni okolici in v drugačnih razmerah kakor mestni. To razliko bi morala dobra in pametna šolska uprava primerno upoštevati. Mestni otroci poznajo avtomobile, velike palače itd., kmečki pa gozdove, njive, živali itd. Na tej različni podlagi se ne da graditi enaka stavba, ali pa bo povsod nastala iz vzgoje in pouka nepotrebna — skaza!

Za državljansko vzgojo pa ni dovolj, da znajo otroci le lepe pesmi ali pa klicati »živijo narod«, ampak je treba nekaj več. V ameriških šolah se otroci igrajo »župana in občino« — ali razumete, kaj to pomeni za poznejše državljansko življenje? Na Nemškem imajo otroci »šolske republike« — seveda pod vodstvom in nadzorstvom učitelja —, kjer se igraje vezbajo za poznejše življenje. V višjih šolah na Angleškem pa se vadijo mladeniči »parlament«. Sedaj pa pogledajte okoli sebe in vprašajte, koliko ljudi živi v vaši sredini, ki

bi bili res sposobni za župana, če sedanji župan umrje!

Ni dosti, če znajo otroci peti »oj mavrica, kako si lepa«, ker otroci v poznejšem življenju ne bodo noč in dan zijali samo v mavrico, ampak oni se morajo igrati priučiti temu, kar bodo enkrat morali znati kot državljani, kot ljudje in na kmetih seveda kot kmetje.

Nova bremena.

Sedaj pa še nekaj o bremenih, ki naj bi jih po časopisnih poročilih naložila ljudem nova šolska zakonodaja.

Eno najtežjih bremen za občine bi pomenila določba, da morajo občine skrbeti za učiteljska stanovanja, za kurjavo itd., kar pač spada k stanovanju. Po vsem, kar smo o tem brali, izgleda, da bi morala občina dati učiteljem vse to brezplačno.

Če to drži, potem gre ta zahteva predaleč. Mi gotovo nismo sovražniki ali nasprotniki šole ali učiteljev in jim iz srca želimo vsakemu magari celo stanovanjsko palačo, pripominjamo pa, da se more od občin zahtevati le to,

kar zmorejo in premorejo. Mogoče, da so ponekod kraji, kjer učitelj res težko dobi stanovanje, ali pa je prebivalstvo šoli tako sovražno, da učitelju nalašč ne da stanovanja. Za take primere je že prav, če se občini naloži skrb za učiteljska stanovanja, toda naj se od občin ne zahteva tega zastoj! Občine so večinoma revne in če se že od njih zahteva, naj zidajo učiteljska stanovanja, potem naj gg. učitelji stanovanja pač primerno plačajo, kakor morajo svoja stanovanja plačevati tudi vsi drugi državni nameščenci. Zato bi bilo po našem mnenju dovolj, če država z zakonom določi, da mora pač občina skrbeti za učiteljska stanovanja, če drugih stanovanj ni, toda učitelji naj ta stanovanja primerno plačajo, ker take nove obremenitve ljudje ne bi zlahka prenesli.

Tudi nameravana preureditev poučevanja verouka ni tako enostavna stvar. Kakor smo brali, nameravajo verouk izročiti cerkvenim oblastim, ne vemo pa, na kakšen način. Brali smo le to, naj bi cerkvena oblast prevzela ta

pouk in tudi veroučitelje plačevala, ne povedo pa, kako in s čim in odkod? Mar iz cerkvene-ga premoženja? In kdo naj določa višino plače, ali naj jo cerkvena oblast sama diktira ali pa naj jo določi v sporazumu z občino, ki šolo sploh vzdržuje. To so še zaenkrat nejasnosti, a ravno zaradi tega je treba velike previdnosti, da se ne bo na ljudi navalilo kakšno novo breme. Verjetno namreč ni, da bi se zaradi nameravane opustitve katehetov davki kaj zmanjšali, ampak bodo rajši še večji kot so. Če pa pride k temu še posebej plačevanje za verouk, bo to pomenilo novo breme, ki ga ljudje gotovo ne bodo z veseljem sprejeli.

Poudarjamo pa, da novega šolskega zakona še ni, ampak da se izdeluje šele načrt. Načrt pa se da še vedno popraviti, če je treba, dočim gre z gotovimi zakoni izpreminjevanje bolj težko. Zato bi bilo po našem mnenju prav, če bi se merodajni krogi pravočasno oglasili in natanko preudarili, kaj naj se uzakoni in kaj ne.

Največja potreba!

Ako opazujemo naše kmečko ljudstvo, kako je pridno pri obdelovanju svoje zemlje, kako si hoče zasigurati svoj obstanek na rodni grudi, njegovo negovanje domačih živali, vidimo, koliko si vsak prizadeva, da bi napredoval v gospodarstvu in si zboljšal svoje življenje.

Pri vsem tem pa večina nima dovolj strokovne izobrazbe. Kar nas je starejših, se še vsi lahko spominjate, kakšno podlago nam je dala ljudska šola, četudi trirazrednica. V četrtem berilu, ko prihaja otrok že k pameti, ste imeli v njem na prvi strani sliko Franca Jožefa. Ubijalo se nam je v glavo prazne pripovedke o njegovih dobrih delih, povzdigovalo skoro med svetnike, vcepilala se pokorščina, ponižnost, klečeplazništvo in pač vse, kar je moglo človeka spraviti ob njegov ponos, svobodo duha in čast.

Nalašč pa niso hoteli mladine učiti opazovanja prirode, niso mu dajali strokovne, stanovske in državljanske izobrazbe. Kaj vse bi se lahko doseglo, ako bi bil naš narod v vsem tako dobro podkovan, gospodarsko, kulturno in politično, kot so naši slovanski bratje Čehi. Med vojno sem imel priliko natančneje se z njimi seznaniti. Divil sem se njihovi vsestranski izobraženosti. Kdo jim jo je dal? Dali so si jo sami. Največjo vlogo pri tem je igral njihov tisk in njihove narodne organizacije. Med njimi nisem našel analfabeta. Pri njih ni bila najnujnejša telesna hrana, čeravno nismo dobili po 24 ur ničesar jesti. Pri razdeljevanju (fasung) so najprej segli po časopisju, da so pregledali najvažnejše stvari. Zato so oni pogosto zaklicali: »Vojna dovolj. Ho ruk.«

Vsak, kateri kaj v življenju začne, mora imeti izdelan načrt. Ako tega nima, ne bo prišel daleč. Zato pa mora imeti podlago in to je strokovno in stanovsko izobrazbo. Pri kmečkem ljudstvu je mnogostranska. Zato se bi morala ljudska šola s svojimi učnimi predmeti pridrugačiti in učiti le to, kar je kmečkemu stanu najbolj potrebno in koristno. Kai pomaga, ako zna še tako popisati leva ali

tigra, če ga v življenju niti videl ne bo. V osnovni ljudski šoli naj bi se posebno zadnjim letnikom razlagali osnovni nauki o obdelovanju zemlje, o ravnanju z živalmi, pač o vsem, kar spada po pokrajini med največje gospodarske panoge, ter odnošajih kmeta do občine, dežele in države.

Večina naših kmečkih fantov ne more obiskovati kmetijskih šol. Tem preostaja samoizobrazba. To dobe le potom čitanja strokovnega časopisja, knjig in letakov. Ako se zanimaš za vse to, pa imaš v nekaj letih obilico naukov, kateri ti pomagajo, da ne obnemagaš, ako prideš v kakšno zagato. Poznal sem moža, kateri je pogosto izjavil: *Mene je samo časopisje obogatilo.* Zato posebno mladina: čitaj, čitaj in zopet čitaj.

Za strokovno izobrazbo pride kulturna, duševna izobrazba. Tudi ta je potrebna. V življenju pride marsikaj, kar človeku ni po volji, ali pa so nekatere strasti tako razvite, da jih je težko krotiti. Tu se da samo s pametno besedo, ali potem tiska, ali dobro premišljenim pogovorom odvracati od hudobnega početja. Svoj čas je naš narod slovel po močnatosti. Žalibog so prejšnje politične stranke uganjale marsikaj, kar je slabo vplivalo na celoto, pri tem pa niso pomislile, kaj lahko vse pride iz tako bedastih šlagerjev. Ako je narod duševno zdrav, kulturno močan, ponosen na svojo zavednost, ta ne propade nikdar.

Za strokovno in kulturno izobrazbo pa pride politična. Ta pride skoro sama od sebe. Narava sama nas uči. Ovce se tiščijo v sili skupaj, lastavice, kadar odhajajo, se spravljajo v jatah na daljno pot, gozd raste skupno, da se lažje brani vetrovom, primi prašiča, da ti začne vreščati, pa bodo svinje letele skupaj, da ga branijo. Tako bo moralo tudi kmečko ljudstvo nastopiti skupno v vseh gospodarskih in stanovskih organizacijah, kadar bo treba braniti kmečke koristi, da ne bo nasedale, kakor je do danes. Zato izobražite se strokovno, kulturno in politično.

Franc Jevšnik, kmet.

DOPISI.

Turjak. Dne 1. maja je umrl v častitljivi starosti 82 let Turjačan Andrej Zelnik. Zaveden kmetijski mož je z velikim zanimanjem spremljal vsako kmetjsko gibanje ter se je še spominjal graščinske tlake in borbe kmetov proti njej. Vsi kmetje in kmetice so se uprli hoditi na graščinsko tlako. Gospodi so prišli na pomoč nemški orožniki, ki so v spremstvu župnika hodili po hišah in z bičem naganjali kmete na tlako. Mnogo je znal povedati stari Zelnik o tej težki dobi za kmeta. Pripovedoval je tudi, kako so orožniki na starem gradu lovili znanega ponarejevalca denarja Prelesnika. Tu so ga vklenili in odpeljali v Velike Lašče, od koder je moral v dunajske zapore. Tam so ga oslepili. Mnogo lepega je nesel stari Zelnik v grob s seboj, tudi je njegova vzpodbudna beseda vlila turjaškimi kmetom veliko zavednosti in kmečkega ponosa.

Otave nad Cerknico. Po dolgi nad vse ostri zimi smo vendarle pričakovali zaželjeno pomlad. Vreme nas pa še vedno ovira pri delu na polju. V soboto, dne 27. aprila je jako snežilo, v nekaj minutah je bila vsa naša planota pobeljena. — Kako je pri nas, moram tudi omeniti. Kmetijska organizacija zelo dobro napreduje. Komaj pred dobrim letom smo ustanovili kmetijsko podružnico in na bodoči občni zbor bomo poslali že dva delegata. Ovir nas močno finančna kriza. Zato smo sklenili prirediti veliko kmetjsko veselico, katere čisti dobiček bomo porabili za nabavo poljedelskih strojev in vlnudneje vabimo vse prijatelje našega kmetjskega ljudstva, da posejijo našo prireditev. Program bo zelo raznovrsten: petje, godba, srečolov, šaljiva pošta, šaljiva dražba, ples itd. Da bo preskrbljeno za najboljšo pijačo in dobra jedila, se samo od sebe razume.

Tolsti vrh pri Guštanju. Dne 21. aprila sta se tukaj poročila tesarski mojster gospod Simon Štruc in gđč. Amalija Štruc, roj. Štehar-nik, iz znane Štehar-nikove rodbine na Tolstem vrhu. Na gostiji pri Štehar-niku so bili svatje prav židane volje, tako da je veselje, prijetno veselje, trajalo dolgo. Živela novo-poročenca na mnoga leta. Za vzgled omahljivcem zakonskega jarma iz Tolstega vrha.

IV. redni občni zbor Ljubljanske borze za blago in vrednote sklicuje borzni svet na dan 23. maja 1929 ob 16. uri v borzne prostore v Ljubljani, Kongresni trg št. 9 (Filharmonija), I. nadstropje.

Koristno za vsako hišo

po znižanih cenah

kaker: rekavice, nogavice, lepne robe, kravate, fino damsko, moške in stroške triko-perile, dišeče milo, torbice, šipka, potrebščine za šivilje, krojače, tapetnike, čevljarje in sedlarje tudi

JOSIP PETELINC, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika na veže.

ZA SMEH.

Petnajstletna hčerka svoji materi:
— Veš, mama, kaj bi lahko postala brez najmanjšega truda?
— No, radovedna sem, kaj neki?
— Stara mati.

Na potapljaajoči se ladji tolaži duhovnik zbegane potnike: »Vdajte se v božjo voljo, čez eno uro pridete v nebesa.«

»Bog nas varuj,« mu kriče potniki nazaj in se skušajo rešiti.

»KMETIJSKA MATICA«

Gospode poverjenike »Kmetijske Matic« uljudno prošimo, naj ne odlašajo z nabiranjem naročnine za leto 1929. — V onih krajih, kjer Kmetijska Matica še nima svojega poverjenika, prosimo, da se ta ali oni odloči in sprejme poverjeništvu. Zadostuje dopisnica z naslovom, na kar mu pošljemo vsa potrebna navodila in nabiralne pole. Tovariši, na delo za kulturo in napredek našega kmečkega naroda!

Dobre knjige.

Toplo priporočamo našim kmetovalcem sledeče knjige: »Umno kletarstvo«, »Sadjarstvo«, »Naša prašičja reja« in »Naša zelenjad«, ki jih je izdala Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7.

Pridobivajte člane Kmetijski Matic!

NOVICE.

Kralj pride v Zagreb. Iz merodajnih krogov se čujejo vesti, da pride kralj dne 13. maja v Zagreb. Bival bo v nadškofijskem dvorcu na Brezovici pri Zagrebu.

G. dr. Frangeš, minister za kmetijstvo, je odpotoval za 10 dni v Južno Srbijo, da prouči tamošnje razmere glede agrarne reforme. Z ministrom potujeta tudi njegov pomočnik Sretenović in načelnik poljedelskega oddelka g. Gjurić.

Nov načrt invalidskega zakona bo obravnaval vrhovni zakonodajni odbor 16. t. m.

Upokojitev bivših ministrov. Kralj je dne 20. aprila t. l. podpisal ukaz, s katerim je bilo upokojenih 41 ministrov, 2 ministrska predsednika in trije državni podtajniki, razrešeni pa 4 ministri in 2 podtajnika n. r.

Državne tvornice svile. V ministrstvu za kmetijstvo se razpravlja o ponudbi večje grupe inozemskih kapitalistov glede zakupa naših treh državnih tvornic svile. Omenjene tvornice se nahajajo v Pančevu, Novem Sadu in Kaniži. Merodajni krogi se pečajo z mislijo, da dajo tvornice v privaten zakup radi tega, ker proizvodnja svile v zadnjih letih vedno bolj nazaduje in so te tvornice vedno večje državno breme.

En milijon dinarjev je nakazalo letos ministrstvo za socialno politiko Sloveniji. Denar se bo porabil pred vsem za to, da se v črnomeljškem in kočevskem okraju zgrade vodnjaki, kapnice in asanirajo studenci. Vse prebivalstvo teh okrajev se bo poskušalo preskrbeti z dobro pitno vodo, kjer vlada v tem pogledu občutno pomanjkanje.

Davčno blagajno so izropali v Prelogu v Medjimurju neznani tatovi. Ponoči so udrli v davčni urad, vlomili v blagajno in odnesli pol milijona dinarjev. Tatove zasleduje orožništvo.

Deputacija slovenskih gostilničarjev se je mudila pretekli teden v Beogradu. Deputacija se je zglasila v finančnem ministrstvu radi novih trošarinskih predpisov.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice r. z. z. n. z. v Ljubljani je imela 2. t. m. svoj 49. redni občni zbor. Iz poročila ravnateljstva tega najstarejšega slovenskega zavoda v Ljubljani, posnamemo sledeče: Upravno premoženje se je v preteklem poslovnem letu zvišalo na Din 179.576.140-54. Hranilne vloge so se dvignile na Din 171.893.172-24 ter so prirastle v primeri s prejšnjeletnim stanjem za okroglo Din 20.000.000.—. Ker se je povpraševanje po kreditih v preteklem letu silno stopnjevalo, zlasti radi kulantne obrestne mere, ki jo nudi zavod v zaščito domačega trga, so posojila dosegla ob sklepu leta Din 150.542.797-23. Povišek posojil proti prejšnjeletnemu stanju vsebuje predvsem le kratkoročne, sezonske kredite. Rezervni zakladi so se dvignili na častno vsoto Din 7.352.330-75. Čisti dobiček izkazuje po strogo izvršenih odpisih 509.929-23 dinarjev. Občni zbor je votiral poleg raznih drugih znatnih vsot za narodne dobrodelne namene tudi Din 50.000.— za Univerzitetni sklad v Ljubljani. Število deležnikov se je zvišalo na 5410.

Trikotni most pri Zidanem mostu, ki bo vezal direktno železniško progo med Ljubljano in Zagrebom, so pričeli graditi 1. maja. Stroški so proračunani na 5 milijonov dinarjev. Graditev je prevzela gradbena tvrdka I. Slavec iz Kranja, kot najcenejši ponudnik.

Prostovoljno gasilno društvo Bukovica pri Škofji Loki priredi v nedeljo dne 16. junija ob 10. uri blagoslovitev nove brizgalne in gasilnega doma, združeno z vrtno veselico, zatorej se prosiho tov. gasilna društva, da na ta dan ne prirejajo svojih prireditev.

Beograd ima po najnovšem ljudskem štetju, ki je bilo izvršeno pretekli mesec, 226 tisoč 70 prebivalcev. Od tega je 126.315 moških in 99.755 žensk.

Obesil se je Jožef Sotošek v Kozjem, star 85 let, v soboto dopoldne v svoji sobi. Najbrž mu je oslabeled um, da je to naredil. Hodil je pogosto v cerkev in še zadnji dan je bil pri majniški pobožnosti.

Podružnica Kmetijske družbe v Zg. Otavah priredi v nedeljo dne 12. t. m. veliko kmetsko veselico, na katero najvljudneje vabi vse okoličane k čim večji udeležbi. Na programu veselice bodo: pečene kokoši, pivo, vino, petje, godba, ples, šaljiva pošta, srečolov in prosta zabava.

Rogaška Slatina najbolj renomirano zdravilišče proti boleznim želodca, čreves, mehurja, žolčnih kamnov, srca, ledvic in jeter. Najuspešnejše in ceno zdravljenje v maju, juniju in septembru! Zahtevajte prospekte!

Izsušitev pančevskega močvirja. Pretekli četrtek je bila podpisana pogodba med našo vlado in francosko tvrdko Batignol o izsušitvi pančevskega močvirja. Naša država bo najela 300 milijonov dinarjev posojila, odplačljivo v 15 letih. Država bo pridobila z osušenim ozemljem 30.000 oralov plodne zemlje v vrednosti 250 milijonov dinarjev.

Požar je uničil v Vincarjih pri Škofji Loki hišo s skednjem in hlev posestniku Franu Groharju. Ogenj je pomagalo gasiti tudi vojaštvo iz škofovsko garnizije. Škoda znaša okrog 100.000 dinarjev. Zavarovalnica je majhna.

Nesreča. Preteklo nedeljo sta se v največjem diru vozila na motorju vojaka Turek in Potočnik iz Ljubljane proti Črnučam. Na ozkem ovinku pred savskim mostom sta se zaletela v železno ograjo s tako silo, da je Turek po par trenutkih izdihnil, a Potočnik je bil pripeljan z zlomljeno nogo v garnizijsko bolnico.

Zagreb je najel novo 30-milijonsko posojilo pri zagrebški mestni hranilnici.

Obsodba Šunića. Dne 3. maja je zagrebško sodišče razglasilo sodbo proti Josipu Šuniću, ki je ustrelil novinarja Vlado Ristovića. Šunić je bil obsojen na 15 let težke ječe.

Razsodba proti Šmidu. Pred državnim sodiščem v Beogradu se je vršila te dni razprava proti zagrebškemu mesarju Gabrijelu Šmidu po zakonu o zaščiti države. Šmid je bil obtožen, da je ob priliki velikih demonstracij dne 1. decembra lanskega leta v Zagrebu streljal na policaje, ko so gnali aretirane študente, kateri so razobesili veliko črno zastavo raz stolp katedrale. Ob tej priliki je bil ubit tudi brivski pomočnik Slovenec iz Kranjske gore. Državno sodišče je izreklo razsodbo, da se ne čuti pristojno, da bi izreklo sodbo in prepušča vso zadevo zagrebškemu sodišču.

Uboji ob bolgarski meji. Te dni je prodal neki bolgarski duhovnik svojo hišo na jugoslovanskem ozemlju ter se hotel z ženo in sinom preseliti v Bolgarijo. (Pravoslavni duhovniki se namreč smeje ženiti.) Neznani morilci so med tem vse tri ubili in oropali za kupnino hiše okrog 100.000 dinarjev.

Magistrat v nekem afriškem mestu je odredil po nekem požaru, ko je brizgalna popolnoma odpovedala, naj ognjegasci v bodoče pogledajo in popravijo brizgalno najmanj tri dni pred vsakim požarom.

Nepošten blagajnik. Občinski blagajnik Anton Snopl iz Gjugjevca je te dni poneveril 120.000 Din in neznanokam pobegnul. Policijske oblasti so izdale za njim tiralico.

Anglija bo zgradila dva ogromna parobreda, od katerih bo imel vsak po 75.000 ton, 1000 metrov dolžine in 100 metrov širine. To bodo največje ladje na svetu. Ako ju primerjamo z vlakom, dobimo, da bo imela vsaka ladja toliko prostora kakor 150 vlakov po 50 vagonov.

Mussolini — državni kanceler. Rimski listi poročajo, da bo italijanski kralj imenoval Mussolinija za dosmrtnega državnega kancelerja. Tako se bo namreč imenoval v bodoče italijanski ministrski predsednik.

Zeppelin bo letel okrog sveta. Nemški listi javljajo, da so v polnem teku priprave za predstoječi let Zeppelina okrog sveta. Polet bo trajal okrog 20 dni. Iz hangarja v Friedrichshafnu bo letel Zeppelin preko Moskve v Tokio, od tu čez Tihi ocean v Ameriko. V Ameriki bo na dveh mestih pristal, nakar bo letel čez Atlantski ocean zopet nazaj v Nemčijo.

Mussolini, italijanski ministrski predsednik, je postal pretekli teden osemkratni minister s tem, da je prevzel še ministrstvo javnih del. Bivši minister tega resora Giuratti je namreč podal ostavko, ker je prevzel predsedstvo novega strokovnega parlamenta.

Kmetske omladinske organizacije. Odkar je vzela vso oblast v Rumuniji v svoje roke tamošnja Narodna kmečka stranka, poskušajo pristaši stare liberalne stranke na vse načine, kako bi jo vrgli z vlade. Tajno so se pričeli pripravljati na nasilen preobrat, kakor svojčas proti Stambolijskemu v Bolgariji. Da se te nakane preprečijo, je kmetska stranka v Rumuniji organizirala po celi deželi kmetske mladinske organizacije, ki imajo nalog vzdrževati red in mir v deželi in so kot možne sile orožništva.

Ogenj v bolgarskem parlamentu. Dne 30. aprila je nastal vsled kratkega stika pri električni napeljavi palače bolgarskega parlamenta ogenj, ki je na mah objel glavno sejno dvorano. Zgorel je ves lesen opaz ob stenah dvorane, dragocene preproge in slike bolgarskih kraljev in kraljic, ki so visele po stenah. Razširjenje ognja v druge prostore je straža preprečila.

Nemški jezik v ruskih šolah. Komisar za prosveto v Rusiji je izdal odlok, da se mora prihodnje šolsko leto postaviti v učni program višjih ljudskih šol tudi obvezno učenje nemškega jezika. Dosedaj je to veljalo samo za srednje šole.

Krvav 1. maj v Berlinu. Ob priliki 1. maja, ki velja po vsem svetu kot delavski praznik, so priredili nemški komunisti v Berlinu velike demonstracije proti vladi. Prišlo je do hudih borb med njimi in policijo. Po ulicah je obležalo mnogo mrtvih in več sto ranjenih.

Strahovit vihar v Ameriki. Pretekli teden je divjal v sedmih južno-severoameriških državah strahovit vihar, ki je povzročil milijonske škode. Pretrgal je vse telefonske in brzojavne proge, na več krajih porušil železniške proge in mnogo hiš. Več sto ljudi je našlo smrt pod ruševinami.

Velike svečanosti v Rumuniji. Za desetletnico obstoja nove razširjene Rumunije je vlada organizirala velike svečanosti, ki bodo trajale od 8. do 12. t. m. Na 20. maja se vrši zaključek proslave z veličastnim zborovanjem kmetske stranke v Alba Juliji, kjer bo zbranih 250.000 ljudi. V Alba Juliji se je pričela ofenziva rumunske kmetske stranke proti korupcionistični liberalni vladi, dokler ni končala z zmago na lanskoletnih volitvah, pri katerih so liberalci dobesedno izginili s političnega površja.

Zveza kmetskih držav. Dne 6. t. m. bo razpravljaval v Ženevi poseben odbor Lige narodov o vprašanju ustanovitve posebne zveze kmetskih držav v svrhu zaščite svojih interesov proti bloku industrijskih držav. Našo državo bo zastopal g. Milan Todorović.

Eksplodira dinamita. V Batini Skeli pri Osjeku je preteklo soboto postavil tamošnji nadzornik kamnoloma Grdić 25 kg dinamita na peč, da se posuši. Nenadoma je nastala strašna eksplozija, ki je razmesarila nadzornika in devet drugih delavcev in jih pokopala pod ruševinami poslopja. Ali je postavil dinamit na peč namenoma ali iz neprevidnosti, se ne more ugotoviti. Domnevajo, da je hotel napraviti tako samomor.

Odrecite se kajenju, ker dim kvarji zaveze. — Le, če vzamete za pranje Schichtov »Radion«, lahko kadite brez skrbi.

Poskušen atentat na Callesa. Ob priliki slavnostnega sprejemanja je navalil na vrhovnega komandanta mehikanskih čet in bivšega predsednika republike Callesa sin mehikanskega guvernerja z nožem in ga hotel prebosti. Navzoči oficirji so pravočasno napad preprečili in atentatorja aretirali. Ker ga smatrajo, da je versko blazen, so ga oddali v opazovalnico za umobolne.

Napovedana knjiga »Državozaanstvo« od dr. Ogrina Frana (Kamnik) v samozaložbi, izide koncem meseca maja. Ker je obseg te knjige vsled novih zakonov narasel (160 strani), se je morala cena povisati in znaša (za broširan izvod) v subskripciji (do 25. maja) 40 Din, sicer in v knjigarnah 50 Din, po pošti 2 Din več. Knjiga obsega razen splošnih pojmov o državni ureditvi pregled naše državne organizacije in zakonov (deloma v popolnem besedilu) do konca marca t. l., slednjič misli o novi državni ureditvi.

Varnostne naprave na strojih. Število težjih in smrtnih nezdod delavstva, zaposlenega pri raznih strojih, narašča od leta do leta. Pri preiskavah, ki jih v tem pogledu vrši deloma Okrožni in Osrednji urad, deloma pa Inšpekcija dela v Ljubljani in Mariboru, se največkrat ugotovi, da leži vzrok nezdodam v pomanjkljivosti varnostnih naprav, ki pri nekaterih strojih sploh manjkajo. Montaža varnostnih naprav oziroma konstrukcija strojev, žag itd. povzročata delodajalcem mnogo stroškov, ki bi lahko odpadli, ko bi bili stroji, ki pridejo na trg, opremljeni z vsemi potrebnimi opazbami. Pri nabavah strojev, žag in drugih naprav se delodajalci ne zavedajo, da marsikateri stroj itd. nima predpisanih varnostnih naprav in se potem silno jeze, zakaj se prodajajo in razstavljajo stroji, ki ne ustrezajo predpisom, vsled česar se jim naknadno povzročajo visoke stroške za montažo predpisanih varnostnih naprav. Ti stroški bi bili odveč in nepotrebni, ako bi stroje, predno pridejo v promet pregledal kompetentni forum in ugotovil, da-li odgovarjajo varnostnim predpisom. Zato bo stroje, žage in druge varprave, ki jih razstavijo razni producenti tu- in inozemstva na letošnjem velesejmu v Ljubljani od 30. maja do 9. junija pregledal inšpektor dela v Ljubljani, če so opremljeni s predpisanimi varnostnimi napravami, odnosno, če odgovarjajo tozadevnim predpisom. Tak pregled je v interesu kupovalcev razstavljenih strojev in v interesu delavstva, ki se ga bo pri teh strojih zaposlevalo. Število nezdod se bo brezdvomno zmanjšalo, kupovalci strojev pa bodo imeli sigurnost, da stroji odgovarjajo modernim zahtevam in da so opremljeni z vsemi potrebnimi varnostnimi napravami. Tako si bodo kupovalci tudi prihranili ogromne stroške za naknadno montažo sicer manjkajočih naprav. Pregled bo v korist narodnemu gospodarstvu v obče, ker bo gospodarstvu v marsikaterem slučaju ohranena izvežbana in zdrava delovna sila. Stroji, razstavljani na velesejmu, bi dobili po pregledu tole označbo: Opremljeni s potrebnimi varnostnimi napravami! Inšpekcija dela v Ljubljani! Tako bo interesantom omogočena najboljša izbira vsakovrstnih strojev.

Med divjimi Papuanci.

Pri Avstraliji leži otok Nova Gvineja, divje gorata in še bolj divja po prebivalcih. Evropska kultura še ni prodrla v te gore. Zemlja sama je zelo revna, pridelujejo sladkorni trs in neke vrste sladki krompir. Papuanec, tako se imenuje prebivalec te zemlje, mora od zibelke do groba boriti najhujšo borbo za obstanek. Sedaj umira od lakote radi slabe letine, sedaj ga zasleduje neprijatelj ali kaka druga nesreča. Živali je v teh gorah zelo malo, zato si more pripraviti Papuanec meso le, če ubije svojega neprijatelja. Posamezna plemena so med seboj vedno v prepirih in bojih, se med seboj pobijajo in potem pojedjo, zato je tam zelo malo moških. Ženske daleko prevladujejo in ženske hočejo na vsak način, da se poroče, zato ima vsak moški po 2—6 žena, ki mu obdelujejo vrt. Spričo toliko žensk je žena brez vrednosti in tam je eno prase več vredno kot žena, saj ženo dobi takoj, toda če mu pogine prase, mora več dni iskati po gozdu malega divjega prašička, da ga zopet udomači. Ako se mora prase še hraniti z mlekom, ga mora njegova žena na lastnih prsih dojiti.

Radi enega praseta umori Papuanec človeka, ta umor rodi zopet umor in kmalu nastane radi praseta splošno krvoprelitje — vojnska.

Papuanec se zelo boji duhov, zato ne bo šel noben Papuanec po noči na pol. Največje zaupanje ima v čarovnika. Za vsak svet mora Papuanec plačati kolikor čarovnik želi. Čarovnik pobere najboljše sadove z vrta in dobi najboljše dele človeškega mesa. Kdor bi se mu uprl, bi mu čarovnik začaral smrt, zato se mu nihče ne upa protiviti. Ko so Evropejci prišli v te kraje, je eden od Evropejcev skušal pokazati čarovnije. Na kamen je dal cigareto, nato se obrnil proti solncu in ga začel prositi pomoči. Nato je vzel povečalno steklo in zažgal cigareto. Ko so Papuanci to videli, so se razkropili na vse strani in bežali pred belim čarovnikom. Toda radovednost jih je prignala nazaj. Tedaj je uradnik vzel puško in ustrelil ptiča. Potem jim je pokazal zobe, jih vzel ven in dal zopet nazaj (imel je umetne zobe). Nato je vlijl čašo bencina na kamen in ga zažgal. To je najbolj iznenadilo Papuance, da je začaral vodo, da gori. Tedaj jim je zagrozil, da bo zažgal morje. Papuanci so popadali na tla in prosili za milost. Evropejec jim je »uslišal« prošnjo in ni »zažgal« morja.

Evropejci so si osvojili zemljo pravzaprav le do vznožja gorá, v sredini vladajo še vedno stari običaji ljudožrstva. Tam kjer so Evropejci, imajo že radio, kateremu se zelo čudijo in se ga obenem boje, ker prihajajo iz škatle človeški glasovi.

Potreba kmetijskega knjigovodstva.

V zadnjem času opažamo razveseljav pojav, da se je tudi pri nas pričelo resnejše razpravljati vprašanje naše agrarne politike in kmetijskega gospodarstva. Resnici na ljubo moramo priznati, da se je ti vprašanji doslej vse preveč zanemarjalo, čeprav sta z ozirom na kmetijski značaj dežele najvažnejši gospodarski zadevi. Osebito sta važni zadnja leta, ko preživlja naše gospodarstvo, predvsem kmetijstvo težko krizo.

Ako hočemo ti zadevi količkaj temeljito proučevati, si moramo najprej preskrbeti pripomočke, ker dosedanja enostranska in več ali manj površna razmotrivanja ne nudijo jasne slike in točnih smernic niti oblastem niti kmetovalcu samemu.

Glavna pripomočka sta statistika in kmetijsko knjigovodstvo. Važno je oboje enako, ker nudi knjigovodstvo posamezne podatke, statistika pa celotno sliko. V primeru izraženo je knjigovodstvo stavbni material, statistika pa stavba.

Kljub veliki važnosti se pri nas baš knjigovodstvo in statistika z občudovanja vredno doslednostjo zanemarjata. Država in oblasti še same niso popolnoma organizirane, privatnopravne organizacije pa pravijo, da nimajo sredstev in ljudi za ta posel. Ta izgovor le deloma drži. Za vodstvo knjig in sestavljanje statistike ni treba nikega posebnega znanja, oziroma ga ima dovolj vsak absoluten kmetijski šole. In teh imamo danes že nekaj sto. Sredstev za knjigovodstvo ni treba veliko, za statistiko pa so jih dolžne dati na razpolago oblasti, če one same ne morejo opravljati tega tudi za nje zelo važnega in v njih delokrog spadajočega dela.

Glede na to naj bi »Kmetijska družba« obnovila kmetijsko-knjigovodske tečaje ter nadaljevala s sestavljenjem statistike. Če bo dosegla primerne uspehe, ji bodo oblasti gotovo priskočile na pomoč s sredstvi in ji dale na razpolago svoje organe.

Dokler nimamo knjigovodstva, ki bi nam povedalo, koliko stane pridelovanje ene ali druge vrste rastline ali živine, toliko časa ne moremo presoditi, kaj in kako naj gojimo, odnosno kaj naj opustimo. Dokler nimamo statistike, država ne more vedeti kako carinsko,

tarifarno davčno itd. politiko naj vodi. Šele »s svinčnikom v roki« bomo mogli tako sebi kakor tudi državi dokazati, da delamo v našem gospodarstvu neverjetne napake, ki so veliko bolj krive vsaki dan večji revščini našega kmeta, kakor pa vojska in njene posledice. Kakor danski tako bo tudi naš kmet takoj spremenil način svojega gospodarstva, čim mu bo neizpodbiten račun dokazal, katera njegova gospodarska dejanja ga vodijo rakovo pot, oziroma pokazal, kako naj spremeni svoje gospodarstvo, da se mu bo izplačalo delo in rentiral investirani kapital.

Kakor trgovina in industrija, ki vodita natančno knjigovodstvo in sestavljata statistiko, bo tudi kmet z računi lahko dokazal oblastem, da ga taka agrarna politika vodi v propast in jim pokazal kako naj vodijo, zakaj tudi one imajo interes, da kmet napreduje in jim mora biti dobro znan oni pregovor, ki veli: »bogat kmet, bogat kralj — reven kmet, reven kralj«.

Se besedo našemu kmetu na njegov večni ugovor: »kje imam pa čas za vse to?!« Če imata trgovec in tovarnar čas, če ga imata češki in danski kmet, ga boš imel tudi ti. Le vprašaj jih, pa ti bodo povedali, da je čas za vodstvo knjig najboljše uporabljeno in je tedaj to delo najbolj donosno. Samo začeti je treba!

Fran Trček.

In zopet „Gospodarski krogi“.

V ljubljanski občini se v najnovejšem času nekaj krha. Gospodje, ki v ljubljanski občini vedre in oblačje, so se nekaj sporekli, tako da izgleda, da se bo sedanje stanje v ljubljanski občini težko dalo držati in zato se mnogo govori o potrebi razpusta občinskega sveta in o imenovanju komisarja. Komaj pa so se raznesle te govornice, so že pohiteli znani »gospodarski krogi« (zakaj ne »gospodarski trikotniki«?) v Beograd z zahtevo, da se izroči ljubljanska občinska uprava v njihove roke.

Teh vrstic nismo napisali, kakor da bi se hoteli vtikati v razmere v ljubljanski občini, ampak pišemo to zaradi »gospodarskih krogov« (trikotnikov). Mi smo že parkrat povedali, kdo so ti ljudje in kakšno klaverno vlogo igrajo v človeškem gospodarstvu, toda ker vkljub vsemu poučevanju vedno rijejo v ospredje ne samo v ljubljanski občini, ampak prav povsod, zato smo prisiljeni, da znova izpregovorimo o njih.

Bralci našega lista se gotovo še spominjajo, kako je te »gospodarske kroge« (trikotnike) nagnal bivši radičevski poslanec inž. Košutič z besedami: »Tako torej — tisti, ki žito prideluje, ne spada med gospodarske kroge, ampak tisti, ki žito nalaga v vagone in z žitom trguje. Tisti, ki ovce redi in jih striže in volno pere, ni gospodar, pač pa tisti, ki volno kupuje in prodaja. Tudi tisti, ki trto obrezuje in okopava in preša grozdje, ni gospodar — kje pa? — ampak tisti, ki z vinom baranta!«

Tako je zasolil inž. Košutič »gospodarskim krogom« (trikotnikom) in prav je imel, kajti gospodarji niso tisti, ki samo kupujejo z blagom, ampak tisti, ki blago pridelujejo (kmetje) in ki ga predelujejo (delavei in obrtniki).

Je torej velika razlika med ljudmi, ki sami delajo in žive od svojega dela, in pa med onimi, ki žive od dela drugih rok. Naš jezik žalibog, nima za to razliko primernih dveh besed, ampak pri nas pravimo obema »gospodarji«. Dobro pa bi bilo, če bi oboje strogo ločili. Na Dolenjskem vpraša kmet kmeta: »Ali si kaj priredil (= pri(v)redil)?« To vprašanje ne velja samo za živino, kjer se nekaj »pri-redi«, ampak tudi za druge pridelke, pri katerih se nekaj »pri-vredi«, t. j. kjer se

pridobi večja vrednost. Zato bi bilo mogoče prav, če bi mi imenovali ljudi, ki ustvarjajo nove vrednote, »privrednike« (tako jim pravi Hrvatje), one druge pa bi lahko imenovali »pridobitnike«, ker trgovci n. pr. pač pridobivajo, novih vrednot pa ne ustvarjajo.

Kdo ustvarja?

Nove vrednote ustvarja v prvi vrsti kmet. Kmet preorje in prebrana zemljo, jo gnoji, jo pleve itd. in šele potem doseže s svojim delom, da mu rodi zemlja več kakor pa je posejal. Kmet mora oskrbovati travnik, mora kositi in krmo pravilno spraviti, da redi živino tako, da živina raste in se redi, da torej kmet nekaj »pri-redi« in s tem tudi nekaj »privredi«. Lahko pogledamo katerokoli kmečko delo, pa bomo pri vsakem videli, da je kmet povsod pravi »pri-vrednik«, ker z vsakim svojim delom ustvarja nove vrednote, brez katerih bi morali vsi bankirji in industrialci, vsi grofi in baroni in vsi učeni in neučeni doktorji od lakote pomreti, ker ne bi imeli kruha.

Kar kmečka roka in glava pridelata (privredita), to obrtniki predelujejo v razne koristne in potrebne predmete. Kmet zredi vola, volovsko kožo pa predela strojar v usnje in čevljar predela usnje v obuvale. Iz prediva suče vrvar vrvi. Iz napredene niti tke tkalec platno. Obrtnik torej predeluje od kmeta pridelano blago v boljše in v več vredno blago in zato spadajo tudi obrtniki s svojimi pomočniki vred med privrednike, ker tudi oni ustvarjajo nove vrednote.

Nove vrednote ustvarjajo tudi delavei, ki kopljejo rudo, žgo opeko iz manj vredne ilovice in zidajo hiše. Nove vrednote svoje vrste ustvarjajo tudi duševni delavei (ampak ne vsi).

Ti ljudje torej, ki ustvarjajo nove vrednote, so pravi in tudi edini pri-vredniki. To se pravi »gospodarski krogi«, brez katerih svet sploh ne more nikamor naprej.

Kaj pa drugi?

Vse drugo pa, kar se prišteva med »gospodarske kroge«, ne zasluži niti imena »go-

spodarski krogi«, kajti kdor od kmetov pridelano in od obrtnikov predelano blago samo podražuje in od tega podraževanja blaga živi, to je samo posredovalec, ne pa gospodar!

Trgovec, ki kupi kilo kave za 100 Din, naprej jo pa prodaja po 120 Din, ni s tem ustvaril niti enega novega zrna kave, ampak je blago samo podražil. Če bi n. pr. vsi pridelovalci kave imeli svojo družbo, ki bi kavo za vse razpečevala, uživalci kave pa zopet svojo družbo, ki bi pridelano kavo razdeljevala, bi bili trgovci s kavo nepotrebni. Če bi imeli rudarji denar in možnost, da bi sami prodajali od njih nakopani premog, ne bi bilo treba kapitalistov, ki »zaslužijo« pri vsakem centu premoga po 100 procentov »dobička«. Taki ljudje torej niso nobeni pri-vredniki, ker oni ne ustvarjajo nobenih novih vrednot, ampak so samo »zaslužkarji«, ki pač »zaslužijo« na škodo izdelovalcev in potrošnikov, nikdar pa nič ne pri-vredijo.

Ravno ti »zaslužkarji« pa si laste povsod glavno besedo, kakor da bi svet brez njih ne mogel živeti!

* * *

Vinarski kongres in občni zbor Vinarskega društva za Slovenijo, ki je bil določen in že tudi v časopisju objavljen za 11., 12. in 13. maja v Krškem, se preloži na 25., 26. in 27. maja, ker ima svoj letni občni zbor 12. maja Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo na Bledu. Razpored je isti, kakor je bil objavljen in sicer prvi dan, 25. maja, ob 20. uri (8. uri) zvečer seja glavnega odbora in delegatov, drugi dan, 25. maja, ob 10. uri otvoritev kongresa z aktualnimi referati o bodočem trsnem sortiranju Slovenije in s predvajanjem filma o zatiranju boleznih in škodljivcev vinske trte; popoldne ob 15. (3.) uri občni zbor z običajnim dnevnim redom. Referatom in predvajanjem filma lahko prisostvujejo tudi nečlani. Tretji dan, 27. maja, se vrši poučni izlet na Bizeljsko. Ob tej priliki ponovno vabimo vinogradnike, da se tega prvega vinarskega kongresa udeleže v čim častnejšem številu. Priprave so v polnem teku pri centrali, kakor

tudi v Krškem in na Bizeljskem. Radi prenočišča v Krškem in izleta na Bizeljsko sprejema prijave, kakor tudi kavcijo za naročene avtomobile 30 Din do 20. maja društveni blagajnik g. Albin Dular, oblastni uradnik v Mariboru. Brez pravočasne prijave društvo ne bo skrbelo niti za prenočišče niti za vozila.

Ovire za izvoz mesa v Avstrijo. Glede na znane nove ovire, ki jih je avstrijska vlada postavila za uvoz mesa, je bila te dni v našem zunanjem ministrstvu sestavljena posebna komisija, ki bo proučevala možnost rešitve tega za naš izvoz nadvse važnega vprašanja. Komisijo tvorijo generalni direktor carin dr. Šmid, dr. Todorovič in dr. Lazarevič. Po pogajanjih, ki jih je imel dr. Lazarevič nedavno na Dunaju, je tudi avstrijska vlada za proučevanje tega vprašanja sestavila posebno komisijo. Na podlagi dosedanjih razgovorov je pričakovati, da bo prišlo do ugodne rešitve.

Poročilo hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov dne 23. aprila 1929. Vkljub sibirski zimi je hmeljarska korenika pod 80—100 cm debelo snežno plastjo dobro prezimila. Spomladanska dela v nasadih — odkopavanje in obrezovanje — so vsled neugodnega vremena zaostala za najmanj 14 dni v primeru z drugimi leti. Danes pokriva nasade celo aprilski sneg. Vsled razočaranja, ki so ga doživeli novi hmeljarji lani povodom prodaje svojega pridelka, se je opustilo precej novih nasadov. Pred kratkim je bilo nekaj hmelja prodanega po 13—15 Din za 1 kg. — Društveno vodstvo.

Velika mizarska razstava bo prirejena v okvirju letošnjega velesejma v Ljubljani od 30. maja do 9. junija. Ugled in sloves naše mizarske industrije in obrti je že itak velik. Razstavljeni izdelki bodo pričali, da je res na višku. Res čudimo se, da se še najde naših ljudi, ki hodijo v inozemstvo po pretirano drago pohištvo. Razstava, ki bo pravi pohištveni sejem, bo hštvo. Razstava, ki bo pravi pohištveni sejem, bo obsegala vse nijanse od najfinejšega modernega pohištva pa do priproste spalnice. Razstavi veliko števil samih prvovrstnih in solidnih mizarskih tvrdk, ki se v vsem zamorejo kosati z inozemstvom.

Poljedelski stroji bodo na letošnjem Ljubljanskem velesejmu od 30. maja do 9. junija v veliki izbiri postavljeni na ogled. Večina strojev bo obratovalo, da se vidi njih delovanje. Med stroji bo več novih izumov, ki bodo tu prvič razstavljeni.

BLAGO
za kosačke obleke, svilono volneno in perilino, sadnje novejši — češkega izvora
Velika izbira, manj solitne cene
L. WILH. "PI SLOV"
Ljubljana

EKONOM osrednja gospodarska zadruga
v Ljubljani, Kolodvorska 7
ima stalno v zalogi:
Umetna gnojila: Kalijevo sol, superfosfat, nitrofoskal (mešano gnojilo), čilski soliter, apneni dušik i. dr.
Semena: lucerno, domačo deteljo, travna semena, semensko peso, češki semenski oves, grašico i. dr.
Seno in pšenično slamo dobavlja po najnižji ceni franko vsaka postaja.

Modni kangari
sportni ševjet
za rne obleke.
Velika izbira, ugodne cene.
L. WILH. "PI SLOV"
Ljubljana

Prometna banka d. d.
Ljubljana
Stritarjeva ulica št. 2
(vogel Pred Školjjo 1, nasproti magistratu)

Telefon št. 2149, 2968
Pošt. ček. rač. 13.853

Žiro-račun pri Narodni banki

Nakup in prodaja valut in deviz. Sprejemanje vlog na tekoči račun in hranilne knjižice, vnovčevanje čekov in menic. Izdaja uverenj, garancijskih in kreditnih pisem, podeljevanje kreditov in izvrševanje vseh bančnih poslov po najkulantnejših pogojih.

Levoročni „FLACHSTEP“ Cylinder

Znano je, da so najpreciznejše izdelani samo
ŠIVALNI STROJI
znamke

Gritzner in Adler
za dom, obrt in industrijo
Večletna garancija.

Ugodni plačilni pogoji le pri

Josip Petelinc

Ljubljana, blizu Prešernovega
spomenika ob vodi.

Laneno olje, firnež, emajlne in ostale lake, oljnate barve

in vse v stroko spadajoče blago kupite
dobro, solidno in po zmernih cenah pri

MEDIĆ-ZANKL, d. z o. z. tovarne olja, firneža, laku in barv
Ljubljana - Medvode. Lastnik Franjo Medić.

Podružnica Maribor - Novi Sad.

L. MIKUŠ

LJUBLJANA, MESTNI TRG 15

D
E
Ž
N
I
K
I

Na malo!

Na veliko!

Ustanovljeno

Kmetje in kmetice!

Kadar kupujete v mestu svoje potreščine, podpirajte v prvi vrsti trgovce, ki v našem listu nudijo svoje blago.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!

PRIŠEL JE ČAS DA KUPITE:

ALFA-ročno separatorje,
ALFA-separatorje na strojni pogon,
ALFA-naprave za mlekarstvo,
ALFA-parilnike za krmo,
ALFA-transportne vrece za mleko,
ALFA-molzne stroje,

kakor tudi rezervne dele. Dobe se vedno pri

ALFA d. d. Separatorji in stroji za mlekarstvo
Zagreb, Boškovičeva ulica 46

ali njenih zastopnikov:

Franz Kristof, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 60.

Franz Bore, Smarča pri Kamniku.

Bož. Guštin, Maribor.

Vinko Slapšak, Trebnje.

Anton Zemljic, Sv. Lenart v Slov. Goricah.

Povsod in v najmanjši vasi iščemo prodajalce in

zastopnike.

Fabiani & Jurjovec

Ljubljana, Stritarjeva ulica 5

Velika zaloga
SUKNENEGA BLAGA
za moške in ženske obleke.
Lepa izbira svilenih rut in šerp. Krojači in šivilje, pišite po vzorci!

je najprimitivnejša in najboljša spona sedanosti!
Razpošilja po naročilu trdka

Josip Vovk & Co.

Lepoglava

Zahtevajte prospekte o naših izdelkih. — Trgovci popusti!

Refl. zastopstva se oddajajo.

semenskega krompirja

osrednja gospodar-
ska zadruga

„EKONOM“

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 7

Vsako množino

najboljše vrste dobavljajo po
ceni Din 185 — za 100 kg

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 7

NAROČAJTE
GRUDOC

Za birmance!

srebrne žepne ure Din 250.—

nikelnaste žepne ure Din 48.—

srebrne ovratne verižice z obeskom Din 30.—

14-kar. zlato ovratne verižice z obeskom Din 160.—

14-kar. zlato ovratne zapestne ure na traku Din 350.—

budilke (wekerce). Din 60.—

Precizno žepne ure, »Schaffhausens«, »Omegas«, zlatnina, briljanti v veliki izbiri.

Ivan Pakiž
Ljubljana, Pred Škofijo 15

Zdravilišče

Rogaška Slatina

Najlepše in najbolj moderno urejeno
zdravilišče kraljevine SHS

Svetovno znani zdravilni vreli: **TEMPEL, STYRIA, DONAT**

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih
bolezni, bolezni srca, ledvic in jeter

Sezona od 1. maja do 30. sept.

MAJ, JUNIJ in SEPTEMBER

najboljši čas za uspešno zdravljenje

Koncertira vojaška godba. — Največja udobnost. — Na železnici
znatni popusti. — Ugodne zveze. **Razpošiljanje mineralne
vode.** — Zahtevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča Rogaška Slatina.

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun poštne hranilnice št. 14.257

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

Brzjav: »KmetSKI doma« Telefon 2247

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%,
pri trimesečni odpovedi po 7½%, brez odbitka davka na rente

STANJE VLOG 25.000.000 DINARJEV
JAMSTVO ZA VLOGE presega večkratno vrednost vlog

Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.
POSOJILA daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji.

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8 — 12½ in od 3 — 4½, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8 — 12½.

Podružnica v Mariboru, Slomškov trg 3, pritličje, poleg stolne cerkve.